

REPUBLIKA HRVATSKA
ŽUPANIJSKO DRŽAVNO ODVJETNIŠTVO U OSIJEKU
BROJ: KN-DO-15/2018

Osijek, 28. prosinca 2018.

KM/KS

R J E Š E N J E

Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku, po zamjenici županijskog državnog odvjetnika Katici Martić, u kaznenom predmetu protiv nepoznatih počinitelja, zbog kaznenog djela zlouporabe položaja i ovlasti iz čl. 291. st. 1. i 2. te zbog teškog kaznenog djela protiv opće sigurnosti iz čl. 222. st. 1. i 2. u vezi s čl. 215. st. 1. Kaznenog zakona (Narodne novine broj 125/11, 144/12, 56/15 i 101/17, dalje u tekstu: KZ/11), 28. prosinca 2018.

r i j e š i l o j e

Na temelju čl. 206. st. 1. toč. 4. Zakona o kaznenom postupku (Narodne novine br. 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 – odluka Ustavnog suda, 143/12, 56/13, 152/14 i 70/17 – u daljnjem tekstu: ZKP/08) odbacuje se kaznena prijava protiv nepoznatih počinitelja zbog kaznenog djela zlouporabe položaja i ovlasti iz čl. 291. st. 1. i 2. te zbog teškog kaznenog djela protiv opće sigurnosti iz čl. 222. st. 1. i 2. u vezi s čl. 215. st. 1. KZ/11.

O b r a z l o ž e n j e

Županijskom državnom odvjetništvu u Vukovaru i Županijskom državnom odvjetništvu u Osijeku u razdoblju od lipnja 2014. do siječnja 2018. ukupno je 2467 fizičkih i pravnih osoba podnijelo kaznene prijave protiv nepoznatih fizičkih i pravnih osoba, zbog kaznenih djela zlouporabe položaja i ovlasti iz čl. 291. st. 1. i 2. i teškog kaznenog djela protiv opće sigurnosti iz čl. 222. st. 1. i 2. u vezi sa čl. 215. st. 1. KZ/11.

Kaznene prijave podnijelo je ukupno 1607 osoba neposredno i to Amazona d.o.o. i dr. 30. lipnja 2014., Mirsad Pezerović i dr. 3. srpnja 2014., Ivo Akalović i dr. 1. kolovoza 2014., Zdravko Kelava i dr. 19. kolovoza 2014., Admir Biserović i dr. 20. kolovoza 2014., Božidar Validžić i dr. 20. kolovoza 2014. te Rajko Gavranović i dr. 4. rujna 2014.

Putem punomoćnika, odvjetnika Dražena Štivića iz Županje, istovjetne kaznene prijave protiv nepoznatih počinitelja podnijelo je 860 osoba koji su uz navedene kaznene prijave dostavili punomoći, specificirali su svoje imovinskopravne zahtjeve, podnijeli su dokazne prijedloge te su dostavili podneske u kojima traže da odvjetništvo u vezi s navedenim kaznenim prijavama pismena dostavlja punomoćniku ili u dva slučaja osobno njima. Navedene kaznene prijave podnijeli su u razdoblju od 4. rujna 2014. do 26. siječnja 2018. oštećenici Amazona d.o.o., Marijan Vareševac i dr., Rado Lazarević i dr., Zoran Novaković i dr., Tatjana Baotić i dr., Juro Martinović i dr., Samir Mlivić i dr., Abaz Osmanović i dr., Cvjetko Lucić i dr., Dragan Sarić i dr., Miško Teodorović i dr., Velid Alić i dr., Ivanka Dolenc i dr., Josip Validžija, Stjepan Šokčević i dr., Džemal Fazlić i dr., Adam Ivšić i dr., Marija Tufegdžić i dr., Stjepan Agić, Miro Miličević i dr., Kazimir Lončarević i Dragica Lučić.

U navedenim kaznenim prijavama protiv nepoznatih počinitelja, podnesenim neposredno ili putem punomoćnika, koje su sadržajno potpuno istovjetne, navodi se da su odgovorne osobe u razdoblju od 14. do 19. svibnja 2014., na području županijske Posavine, propustile pravovremeno postupati prema posebnim mjerama zaštite od poplava, da nisu osigurali odgovarajuću količinu materijala, mehanizacije i ljudi potrebnih da se uslijed visokih voda spriječi popuštanje i urušavanje nasipa uz rijeku Savu, da nasip nije bio pod nadzorom, da mu nije bio moguć pristup mehanizacijom, da su propustili održavati nasip kod Rajevo Sela podobnim za njegovu zaštitnu funkciju, da unatoč upozorenju nisu sanirali rupe u nasipu koje su uzrokovale životinje, da su propustili održavati nasip kod Račinovaca u stanju podobnom za njegovu zaštitnu funkciju, da mjesta bušenja nasipa radi ispitivanja nisu sanirana na odgovarajući način, te da su propustili održavati nasip kod mjesta Rajevo Selo i Račinovci tako da su dozvolili rast bilja preko određene visine, što da je oslabilo konstrukciju nasipa, pa da je uslijed navedenih propusta 17. svibnja 2014. došlo do pucanja nasipa uz rijeku Savu kod Rajevo Sela i Račinovaca te poplave navedenog područja i okolnih mjesta Gunje, Posavskih Podgajaca, Đurića, Soljana, Strošinaca, Drenovaca i Vrbanje, što da je za posljedicu imalo smrtno stradavanje najmanje tri osobe, iseljavanje i povredu prava osobnosti mještana navedenih mjesta te materijalnu štetu na imovini u navedenim mjestima u visini od sveukupno najmanje 50.000.000,00 kuna, a navedenim radnjama da bi bila počinjenja kaznena djela iz čl. 215. u vezi s čl. 222. te čl. 291. KZ/11.

Prije zaprimanja navedenih kaznenih prijava protiv nepoznatih počinitelja Županijsko državno odvjetništvo u Vukovaru po službenoj dužnosti započelo je s provođenjem izvida radi utvrđivanja razloga zbog kojih je 17. svibnja 2014. došlo do pucanja nasipa kod Rajevo Sela i Račinovaca, što je za posljedicu imalo veliku materijalnu štetu i smrtno stradavanje Franje Šostera i Ružice Sirotković, odnosno jesu li postojali propusti pojedinih fizičkih i pravnih osoba koji bi imali obilježja kaznenih djela. U vezi s navedenim naloženo je i provođenje dokaznih radnji očevida i obdukcije.

Rješenjem Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske broj KR-DO-824/2014 od 13. kolovoza 2014. postupanje u predmetu Županijskog državnog odvjetništva u Vukovaru broj KR-DO-284/2014 povjereno je Županijskom državnom odvjetništvu u Osijeku. Na taj način u ovom je državnom odvjetništvu formiran br. KR-DO-558/2014.

U navedenom predmetu broj KR-DO-558/2014 ovo županijsko državno odvjetništvo nastavilo je s provođenjem već u Vukovaru započetih izvida te poduzelo i dodatne izvide radi utvrđivanja relevantnog činjeničnog stanja. Na taj način prikupljena je opsežna materijalna dokumentacija te su obavljeni obavijesni razgovori sa svim relevantnim osobama koje imaju saznanja o svim bitnim okolnostima koje se odnose na rekonstrukciju, odnosno ojačanje lijevoobalnog savskog nasipa, održavanje nasipa, provedbu mjera zaštite obrane od poplava, moguću nelegalnu eksploataciju šljunka i pijeska te događajima u vezi s probijanjem nasipa,

nastalim poplavama i štetnim posljedicama. Također je pribavljeno Izvješće o utvrđivanju uzroka proboja lijevoobalnog savskog nasipa kod Rajevog Sela koje je izradilo međunarodno stručno povjerenstvo za izradu ekspertize o proboju nasipa, oformljeno temeljem rješenja Ministarstva poljoprivrede Republike Hrvatske.

Izvidima provedenim radi utvrđivanja uzroka pucanja nasipa koji se odnose na rekonstrukciju, odnosno ojačanje lijevoobalnog savskog nasipa, moguće zlouporabe u vezi količine ugrađenog materijala, održavanje nasipa, provedbu mjera zaštite obrane od poplava, moguću nelegalnu eksploataciju šljunka i pijeska te eventualno namjerno rušenje nasipa nije utvrđeno postojanje osnovane sumnje da bi bilo počinjeno neko kazneno djelo, odnosno da bi bilo koja osoba počinila neko kazneno djelo.

S obzirom da su u vezi istog događaja naknadno zaprimljene kaznene prijave protiv poznatih osoba pod brojem K-DO-40/2017, bilo je potrebno iz KR-DO-558/14 predmeta izdvojiti i prenijeti u upisnik nepoznatih počinitelja kaznenih djela kaznene prijave podnesene protiv nepoznatih fizičkih i pravnih osoba te u odnosu na njih donijeti meritornu državnoodvjetničku odluku na temelju uvida u spis K-DO-40/2017 kojem je pripojen predmet KR-DO-558/2014.

Provedenim izvidima utvrđeno je da je do proboja nasipa kod Rajevog Sela i Račinovaca došlo 17. svibnja 2014. oko 15,00 sati, u razmaku od 15 minuta, i to kod Rajevog sela na dijelu nasipa označenom kao 23+217 km (ili oko 18+417 km po Glavnom projektu) u dužini od 100 metara, a kod Račinovaca na 3+450 km nasipa u dužini od 70 metara, što je za posljedicu imalo poplave navedenog područja uslijed kojih su na području Rajevog Sela dvije osobe smrtno stradale i nastupila je šteta velikih razmjera.

Iz zapisnika o očevidu i zapisnika sekcije za preminule osobe (Ružu Sirotković, rođ. 1928. iz Rajevog Sela i Franju Šoltesa, rođ. 1951. iz Rajevog Sela) proizlazi da su umrli uslijed utapanja, a nisu utvrđene okolnosti koje bi upućivale na neko kazneno djelo.

Iz prikupljene materijalne dokumentacije i obavljenih obavijesnih razgovora u vezi s izgradnjom nasipa proizlazi da početak gradnje seže u 19. stoljeće, a proteže se s različitim intenzitetom radova do 2012. godine. Posljednja rekonstrukcija dionice na kojoj je došlo do puknuća nasipa kod Rajevog Sela, koja se proteže od mjesta Gunja do Rajeva Sela, km nasipa 12+272 do km nasipa 24+608, odnosno ukupne dužine oko 12 336 metara, izvedena je u razdoblju od 2010. do 2012. godine. Lokacijska dozvola za navedeni projekt izdana je 2007. godine, 2010. godine izdana je građevinska dozvola te je naposljetku 2012. godine izdana i uporabna dozvola. Zahvat se većim dijelom sastojao u nadvišenju postojećeg nasipa za 20 do 90 cm s ojačanjem tijela nasipa na zaobalnoj strani, a samo u manjem dijelu premještanjem trase te izgradnjom novog nasipa tako da trasa obnovljenog nasipa gotovo u potpunosti prati trasu postojećeg nasipa. Prilikom rekonstrukcije nasipa vršene su geotehničke analize tla radi određivanja vrste i svojstva materijala na lokaciji postojećeg nasipa i na nalazištima materijala za potrebe ojačanja nasipa, a provedena istraživanja kvalitetom i opsegom su ispunjavala zadane kriterije. Također su vršene i geostatičke analize stabilnosti, procjeđivanja i deformacija, a provedenom analizom utvrđeno je kako je nasip homogen te kako stanje nasipa zadovoljava kriterije stabilnosti i deformacija s obzirom na nadvišenje od 1,2 metra, a svi izračuni su rađeni s obzirom na stogodišnji vodostaj Save. Nakon završetka radova obavljen je tehnički pregled kojim je utvrđeno da su svi radovi koji su bili predviđeni projektom iz građevinske dozvole dovršeni sukladno projektima te da su provedena sva potrebna ispitivanja i kontrola kvalitete prema glavnom projektu. Također je ovlaštena osoba provela tehnološki nadzor kojim je utvrđeno kako je geotehnička kontrola kvalitete ugrađenog materijala izvedena u skladu s

pravilima struke te da je postignuta zbijenost materijala ugrađenog na mjestu ojačanja, nadvišenja i premještanja nasipa. Radovi na rekonstrukciji lijevoobalnog savskog nasipa na dionici Županja-Račinovci od km nasipa 0+000 do 12+227 izvršeni su tijekom 2004. godine.

Iz pribavljene materijalne dokumentacije koja se odnosi na količinu i vrstu obavljenih radova i ugrađenog materijala prilikom rekonstrukcije, odnosno troškovnika, građevinske knjige te privremenih situacija utvrđeno je da su svi radovi evidentirani i plaćeni zaista izvedeni te da je materijal predviđen za izgradnju nasipa ugrađen u nasip i to 227 922 m³ u trup nasipa, 49 452 m³ u bankine i 9 630 m³ glinenog materijala u rampe. Kontrola ugradnje materijala obavljena je tijekom izvođenja radova te je vršena vizualno i laboratorijski. Stoga nisu utvrđene nepravilnosti u vezi ugradnje količine materijala u nasip prilikom rekonstrukcije, a time niti zlouporabe u gospodarskom poslovanju u tvrtki koja je izvodila radove.

Analizom prikupljene dokumentacije u vezi s navodima o nelegalnoj eksploataciji šljunka i pijeska, kao mogućem uzroku pucanja nasipa kod Rajevog Sela, utvrđeno je kako nije bilo nelegalne eksploatacije šljunka i pijeska kod Rajevog Sela. Na području Rajevog Sela društvo Vodoprivreda Vinkovci d.d. temeljem ugovora s Hrvatskim vodama imalo je u zakupu javno dobro tzv. inundaciju, a na kojoj je trg. društvo Atlantic d.o.o. temeljem ugovora o zajedničkom izvršenju poslova s trg. društvom Vodoprivreda Vinkovci d.d. odlagalo i dalje prevozilo šljunak i pijesak koji je eksploatiralo na strani Republike BiH i Srbije temeljem ugovora i dozvola. Iz obavljenih obavijesnih razgovora s mještanima mjesta Rajevo Selo proizlazi kako su vidjeli odvoženje pijesak, ali ne i kopanje na području inundacije rijeke Save ili uz sam nasip.

Analizom materijalne dokumentacije u vezi s održavanjem i košnjom lijevoobalnog savskog nasipa proizlazi da je navedene radove održavanja i košnje obavljalo trgovačko društvo Vodoprivreda d.d. u skladu s četverogodišnjim planom Hrvatskih voda odnosno ugovorom zaključenim između Hrvatskih voda i trgovačkog društva Vodoprivreda d.d. u sklopu Okvirnog sporazuma za nabavu radova preventivne, redovne i izvanredne obrane od poplava za razdoblje od 2011. do 2014. godine. Radovi održavanja uglavnom obuhvaćaju košnju trave, košnju vodotoka, krčenje i manje popravke nasipa, saniranje pristupnih cesta, čišćenje nanosa od padalina, kao i druge radove koje nalože Hrvatske vode u slučaju dojava vodočuvara. Svi radovi se obavljaju sukladno dinamičkom planu izvođenja radova, kao internom dokumentu. Tijekom veljače i ožujka 2014. izvođena je rekonstrukcija kanala I i II reda, kojom prilikom su se krčili kanali, vadili panjevi i profilirala korita. Cijeli nasip u pravilu se kosi dva puta i to jednom od sredine svibnja pa nadalje te drugi puta u mjesecu rujnu i listopadu prema unaprijed određenom planu. Tijekom 2014. godine nasip nije košen zbog obilnih kiša koje su padale tijekom travnja i svibnja i košnja planirana za svibanj je odgođena.

Iz zapisnika inspekcijskog nadzora Državnog vodopravnog inspektora za dionicu nasipa od mjesta Rajevo Selo do mjesta Račinovci (branjeno područje 1) od 7. svibnja 2014. proizlazi da je nasip uredan i bez vizualno detektiranih većih oštećenja, da se provodi popravak nasipa uslijed sitnih oštećenja od životinja te da su u tijeku pripremni radovi za košnju i da se čeka stabilizacija vremenskih prilika. Također je zatečena bušeća garnitura radi geomehaničkih istraživanja u blizini crpne stanice Teča, a materijalno – tehnička sredstva za provođenje mjera obrane od poplave su adekvatno pohranjena i raspoređena cijelim branjenim područjem. Zaključno je navedeno da su svi nužni radovi popravaka uočenih nedostataka izvršeni kvalitetno i stručno pod nadzorom ovlaštenika investitora Hrvatskih voda.

Analizom materijalne dokumentacije vezane za provođenje mjera obrane od poplava, a posebice Državnog plana obrane od poplava, Provedbenog plana obrane od poplava, Dnevnika terenskih obilazaka voditelja dionice i vodočuvara, Izvješća o provedbi mjera obrane od poplava i asanacije terena u Vukovarsko – srijemskoj županiji te privremenih situacija i priloga trgovačkog društva Vodoprivreda d.d. proizlazi kako je Republika Hrvatska podijeljena na ukupno 6 sektora (od A do D) i na 34 branjena područja te su tako predmetne dionice na kojima je došlo do puknuća označene s D1, odnosno D.1.1. (dio nasipa na kojem je došlo do proboja kod Račinovaca) i D.1.2. (dio nasipa na kojem je došlo do proboja kod Rajevog Sela). Sukladno Državnom planu obrane od poplava i čl. 116. Zakona o vodama Hrvatske vode su neposrednu provedbu preventivne, redovne i izvanredne obrane od poplava ustupile trgovačkom društvu Vodoprivreda Vinkovci d.d., u vezi čega je zaključen Okvirni sporazum za razdoblje od 2011. do 2014. godine. Na taj način ustrojen je glavni centar obrane od poplava kao središnja jedinica Hrvatskih voda te teritorijalne jedinice za obranu od poplava. Sukladno Državnom planu i Zakonu o vodama trgovačko društvo Vodoprivreda Vinkovci d.d. bilo je dužno za svaki stadij obrane osigurati potrebna sredstva i provesti potrebne mjere za zaštitu od poplava. Provedbenim planom obrane od poplava propisane su određene radnje koje se provode s obzirom na proglašene mjere obrane od poplava, odnosno visinu vodostaja na određenom mjerodavnom vodomjeru, a za konkretne dionice to je vodomjer Županja.

Iz evidencije terenskih obilazaka rukovoditelja dionica D.1.1., D.1.2., Hrvatskih voda, Josipa Kuterovca te vodočuvara Samira Agića i Dubravka Marijanovića iz trg. društva Hidrotehnički objekti d.o.o., čiji su osnivač Hrvatske vode, proizlazi da je 15. svibnja 2014. vodostaj rijeke Save na mjerodavnom vodomjeru Županja u 08,00 sati iznosio 754 cm s tendencijom daljnjeg rasta te su provedene pripremne mjere obrane od poplava. Dana 16. svibnja 2014. u 02,00 sata vodostaj rijeke Save dostigao je na mjerodavnom vodomjeru Županja vodostaj +889 cm te su proglašene redovne mjere obrane od poplava za dionice D.1.1., D.1.2., D.1.3. i D.1.4. Trg. društvo Vodoprivreda Vinkovci d.d. uspostavilo je ophodare Vinka Zečevića i Ivicu Blaževića koji su radili u smjenama od po 12 sati na lokaciji od Gunjanske ciglane do Rajeva Sela, a njihova dužnost bila je obilazak nasipa tako da jedan ide krunom nasipa, a drugi nožicom s branjene strane te su bili dužni sanirati manja oštećenja i prijaviti ukoliko postoje veća. Na cijeloj dužini nasipa od 67 km bilo je raspoređeno 28 osoba tako da je svaki imao dionicu od 5 km. Iz IV. privremene situacije i priloga navedenog trgovačkog društva slijedi da su na dionicama D.1.1. koja se proteže od 0+000 do 17+030 km (mjesto puknuća nasipa kod Račinovaca) i D.1.2. koja se proteže od 17+030 do 44+790 km (mjesto puknuća nasipa kod Rajevog Sela) evidentirani sljedeći radovi: nadvišenje postojećih nedovoljno visokih nasipa postavljanjem napunjenih vreća s pijeskom, uklanjanje nanosa iz korita vodotoka radi povećanja protočnosti, vađenje propusta malih kapaciteta, uklanjanje nanosa na mostovima, propustima i čepovima, radovi na sprečavanju procjeđivanja postojećih nasipa, izvedba zečjih nasipa od vreća punjenih pijeskom, postavljanje zaštitnih folija i vodenih barijera te izvedba negativnih zdenaca. Pri obrani od poplava korišteni su pijesak, kamen te ljudski i strojni rad.

Vodostaj rijeke Save rastao je po 12 cm/h i 16. svibnja 2014. u 13,00 sati dostigao je na mjerodavnom vodomjeru Županja vodostaj +984 cm te su proglašene izvanredne mjere obrane od poplava za dionice D.1.1., D.1.2., D.1.3. i D.1.4., a u obranu od poplava uključili su se pripadnici civilne zaštite, vojske i lokalnog stanovništva, a formiran je i Županijski stožer. Prilikom terenskih obilazaka dionica D.1.1. i D.1.2. uočeno je kako je lijevoobalni savski nasip raskvašen zbog učestalih oborina, da nije pokošen te da nisu vidljiva veća oštećenja nasipa. Servisni putovi uz savski nasip s branjene strane bili su sve više raskvašeni i teško prohodni, a procjedni kanali uz servisni put puni vode. Crpne stanice Konjuša i Teča bile su u funkciji prepumpavanja zaobalnih voda u Savu, zbog izrazito visokih voda u zaobalju i radile su u dnevnom i noćnom režimu. Na dionicama D.1.1. i D.1.2. vršen je pojačani nadzor radnika

licenciranog društva Vodoprivreda Vinkovci d.d., zamjenika rukovoditelja dionice Ivana Vranića i vodočuvara trg. društva Hidrotehničkih objekata d.o.o. Angažirana je Hrvatska vojska radi punjenja vreća s pijeskom u Gunji te su zatvorene prijelazne rampe izradom zečjih nasipa. Također su na punjenu vreća i izradi zečjih nasipa na prijelaznim rampama sudjelovali licencirana tvrtka Vodoprivreda Vinkovci d.d., članovi dobrovoljnih vatrogasnih društava te mještani Račinovaca, Đurića, Gunje, Rajeva Sela, naselja Topola, Bošnjaka i Županje.

Dana 16. svibnja 2014. u 19,00 vodostaj rijeke Save dostigao je na mjerodovanom vodomjeru Županja vodostaj +1048 cm te je proglašeno izvanredno stanje na zaštitnim vodnim građevinama za dionice D.1.1., D.1.2., D.1.3. i D.1.4. Oko 23,00 sata nadležna ophodnja na savskom nasipu dojavila je o vidnom ulegnuću krune nasipa kod crpne stanice Teča (dionica D.1.1.) o čemu su obaviješteni nadležni, koji su donijeli odluku da se nastalo oštećenje prekrije folijom, a zbog kiše koja je padala, noći, otežanog pristupa i načina sanacije donesena je odluka da se sa sanacijom krene u jutarnjim satima. Sanacija je započela 17. svibnja 2014. oko 05,00 sati i trajala je do oko 13,00 sati, a u sanaciju nastalog oštećenja uključili su se i zamjenik voditelja Glavnog centra obrane od poplava Nedjeljko Šimundić te Tomislav Novosel, a sanaciju je vodio Josip Kuterovac, rukovoditelj obrane od poplava navedene dionice. Sanacija je izvršena zabijanjem 39 drvenih pilota uz nožicu nasipa s branjene strane, polaganjem geotekstila i opterećenjem s kamenim materijalom. Oko 09,00 sati, za vrijeme dok je trajala sanacija prvog oštećenja nasipa, ophodnja nasipa dojavila je o ulegnuću trećine krune nasipa u dužini oko 50 m s vidljivim pukotinama po pokosu nasipa s branjene strane na udaljenosti od 300 do 400 metara uzvodno od mjesta sanacije. Sprečavanje daljnjeg tonjenja krune nasipa pokušano je postavljanjem vodonepropusnih geomembrana po kruni i pokosu nasipa s vodene strane uz pomoć ronilaca kako bi se zaustavio prodor vode kroz trup nasipa i daljnja oštećenja pokosa nasipa s branjene strane. Na kruni nasipa rađen je zečji nasip s vrećama pijeska, a kako je kruna nasipa jako brzo tonula dolazi do proboja zečjeg nasipa i prelijevanja vode na pokos na branjenoj strani koji je već bio značajno oštećen prodorom vode kroz trup nasipa. U vrijeme obrane, a kasnije i proboja nasipa, na njemu je bilo oko 300 ljudi, a među njima bili su i Nedeljko Šimundić i Tomislav Novosel iz Hrvatskih voda, Mladen Pracaić i Samir Agović iz Hidrotehničkih objekata, Ivo Vranić kao zamjenik rukovoditelja obrane dionice, odnosno predstavnik licencirane tvrtke Vodoprivreda Vinkovci d.d., radnici Vodoprivrede Vinkovci d.d., ronionci, djelatnici Hrvatskih šuma te mještani Račinovaca, Đurića, Drenovaca i okolnih naselja.

Neposredno prije proboja nasipa kod Rajevog Sela ophodnje koje su pokrivala dionicu D.1.2. nisu dojavljivale o procjeđivanju, oštećenjima ili vidljivim znacima koji bi ukazivali na potrebu intervencije na navedenoj lokaciji. Iz obavljenih obavijesnih razgovora s mještanima Rajevog Sela proizlazi da na navedenom dijelu nasipa nije bilo nikakvih problema, da nije bilo procjeđivanja vode, pristupna cesta izgrađena od kamena tucanika bila je prohodna, a razina vode u Savi bila je oko 40 cm niža od visine krune nasipa te ništa nije upućivalo na pucanje nasipa, tako da su mještani i vodočuvari neposredno prije puknuća slobodno i nesmetano hodali uz nožicu nasipa, odnosno vozili se cestom uz sam nasip. Na navedenoj dionici mjesec dana ranije uočena su i sanirana manja oštećenja od životinja.

Iz provedenih izvida proizlazi kako su provedene sve potrebne radnje i mjere kako bi se spriječile poplave i njihove posljedice. Na 1. izvanrednoj sjednici Županijskog stožera dana 16. svibnja 2014. u 19,00 sati kod vodostaja 1.048 cm, župan je predložio Hrvatskim vodama, a što su i prihvatili, da se ne čeka vodostaj od 1.080 cm kada se proglašava izvanredno stanje, već da se proglasi ranije te tako u 19,00 sati Hrvatske vode donose rješenje o uvođenju izvanrednog stanja na zaštitnim vodnim građevinama, a na temelju kojeg rješenja župan donosi odluku o proglašenju izvanrednog stanja, klasa: 810-03/14-01/04 o kojoj su informirani čelnici jedinica lokalne samouprave na prostoru županjske Posavine i sredstva javnog informiranja. Na temelju

navedene odluke u stanju visoke pripravnosti bili su policija, vojska, vatrogasci, Crveni križ, HGSS i Civilna zaštita, o stanju na terenu obaviješteni su gradonačelnik Županje i načelnici općina, aktivira se HGSS stanica Vinkovci i Crveni križ Vukovarsko – srijemske županije. Dana 16. svibnja 2014. u 22,15 sati ponovno je održan hitan sastanak na kojem su predstavnici Hrvatskih voda prezentirali trenutnu situaciju i prognozu daljnjeg kretanja vodostaja, župan je donio odluku o formiranju operativnog centra te je dogovoreno da se konačne odluke donose na temelju informacija i procjena na terenu. Tijekom noći 16. na 17. svibnja 2014. uspješno su spriječena brojna klizišta i procjeđivanja te prelijevanja vode preko krune nasipa, a najviše intervencija je bilo na potezu od naselja Štitar prema gradu Županji te do naselja Topola. Problem pristupnih cesta rješavao se interventnim nasipavanjem tucanika na prilaznim cestama, a sve poslove su dodatno otežavali loši vremenski uvjeti odnosno jaka kiša.

Dana 17. svibnja 2014. u 09,00 sati održana je 2. Izvanredna sjednica županijskog stožera na kojoj su predstavnici Hrvatskih voda izvijestili da je trenutni vodostaj 1154 cm, da rijeka Sava raste 6 cm/h, naglasili su da imaju dosta kritičnih mjesta koja se rješavaju u hodu, da je situacija u Račinovcima teška, ali pod kontrolom. Nakon sastanka članovi županijskog stožera i zapovjedništva civilne zaštite po nalogu župana započinju pripreme za evakuaciju stanovništva, a župan u 12,28 sati potpisuje Odluku o pripremi za eventualno zbrinjavanje i sklanjanje ugroženog stanovništva, klasa: 810-03/14-01/04. iz naselja općina Gunja, Drenovci, Vrbanja, Babina Greda, Štitar, Bošnjaci i grada Županje. S navedenom odlukom upoznati su svi načelnici općina i grada Županje te je zatraženo od crvenog križa da pripreme svoje volontere na ugroženom području za pomoć u zbrinjavanju i sklanjanju stanovništva, kao i za pripremu obroka, dogovoreno je s prijevoznim tvrtkama da pripreme autobuse za evakuaciju stanovništva te su određene lokacije za prihvati evakuiranog stanovništva, načelnici općina zajedno s načelnicima stožera i povjerenicima civilne zaštite započeli su obilazak ugroženih naselja i obavješćivanje stanovništva, a autobusi su se u 14,00 sati nalazili na lokacijama određenim za evakuaciju te je evakuacija stanovništva i stoke bila u tijeku. Evakuacija stanovništva provodila se u otežanim uvjetima jer se stanovništvo u većem broju odbijalo evakuirati. Oko 15,00 sati, u razmaku od 15 minuta, došlo je do pucanja nasipa u Račinovcima i Rajevom Selu.

Najugroženija područja u Vukovarsko-srijemskoj županiji gdje je bila usmjerena najveća pažnja obrane od poplava bila su područja Županje, općina Štitar, Babina Greda, Bošnjaci, Gunja, Drenovci i Vrbanja. Ukupno branjeno područje iznosilo je 210 kilometara nasipa. Na području vukovarsko – srijemske županije branjeno područje iznosilo je 67 kilometara i bilo je ugroženo 6 općina i grad Županja, opasnost od poplava se razvila u vrlo kratkom periodu (16. na 17. svibnja 2014.), a Sava je u 24 sata narasla za 1,93 m. U razdoblju od 17. do 20. svibnja 2014. provedena je evakuacija stanovnika poplavljenih naselja te je tako u navedenim danima ukupno evakuirano 13000 stanovnika (i u općinama koje nisu poplavljene, iz preventivnih razloga) i više od 9000 životinja. Nakon proboja nasipa kod naselja Rajevo Selo i Račinovci u aktivnosti evakuacije i zbrinjavanja ugroženog stanovništva uključena je Državna intervencijska postrojba civilne zaštite, tim za zaštitu i spašavanje na vodi (zona Osijek i Split), a zapovjedništvo civilne zaštite RH započelo je s radom 20. svibnja 2014. nakon proglašenja katastrofe. Ukupno je mobilizirano 348 pripadnika civilne zaštite, 320 pripadnika postrojbi civilne zaštite opće namjene, jedinice lokalne samouprave s područja Vukovarsko-srijemske županije i specijalističke postrojbe za spašavanje iz voda Osječko-baranjske i Koprivničko-križevačke županije. Državna vatrogasna intervencijska postrojba djelovala je na poplavnom području radi evakuacije ljudi, spašavanja životinja i uklanjanja uginulih životinja. Tijekom razdoblja od 16. svibnja do 24. lipnja 2014. za područje za koje je proglašena katastrofa bilo je angažirano 2999 vatrogasaca. Oružane snage angažirane su 16. svibnja 2014., a njihove zadaće odnosile su se na punjenje i prijevoz vreća s pijeskom, ojačanje i izgradnju privremenih nasipa, te

evakuaciju stanovništva. Dana 18. svibnja 2014. u 07,00 sati krenulo se s izradom, a potom i realizacijom plana izgradnje druge linije obrane u suradnji s hrvatskom vojskom, policijom i lokalnim stručnim snagama. Na ovaj način vođeni tok je preusmjeren prema spačvanskim šumama te je spriječeno širenje vodnog vala prema naseljima Drenovci, Soljani i Vrbanja.

Usporedbom Provedbenog plana obrane od poplava, Državnog plana obrana od poplava, evidencije terenskih obilazaka voditelja dionica i vodočuvara, Izvješća o katastrofi na području vukovarsko – srijemske županije i Izvješća o provedbi mjera obrane od poplava i asanacije terena u vukovarsko – srijemskoj županiji utvrđeno je da su poduzete sve propisane radnje koje se obavljaju prilikom provođenja pripremnih, redovnih i izvanrednih mjera obrane od poplava sukladno stanju na terenu, odnosno vidljivim oštećenjima nasipa, visini vodostaja na mjerodavnim mjernim mjestima, kao i procjenama o njegovom kretanju. Prilikom ophodnje nasipa upravo su osobe zadužene za kontrolu nasipa uočile oštećenje kod crpne stanice Teča, koje je sanirano. Također su uočili i oštećenje na mjestu kasnijeg puknuća kod mjesta Račinovaca gdje je pokušana sanacija, ali koja zbog objektivnih razloga nije bila uspješna. Obilaskom nasipa kod mjesta Rajevo Selo nisu uočena oštećenja nasipa, procjeđivanje vode i eventualne rupe od životinja te nije bila potrebna nikakva sanacija ili intervencija.

Iz ekspertize međunarodnog stručnog povjerenstva proizlazi da je Vlada RH imenovala to povjerenstvo koje se sastojalo od pet međunarodnih i dva nacionalna stručnjaka na području hidrauličnog i geotehničkog inženjerstva. Povjerenstvo je 14. lipnja 2014. obišlo ugroženo područje Rajevog Sela i Račinovaca i pregledalo svu relevantnu dokumentaciju u vezi s rekonstrukcijom i probojem nasipa te geotehničkog ispitivanja, nakon čega je izradilo stručnu ekspertizu uzroka proboja nasipa kod mjesta Rajevo Selo. Sukladno navedenoj ekspertizi utvrđeno je da je obnova nasipa projektirana i izvedena u skladu s važećim tehničkim propisima i pravilima struke. Geotehnička ispitivanja na lokaciji proboja koja su provedena nakon puknuća ukazuju na izrazito raznoliko tlo na malim međusobnim udaljenostima, koje je teško uočiti pri uobičajenom postupku istražnih radova jer se javlja sporadično, odnosno ne kontinuirano duž cijele trase, nego samo na pojedinim mjestima koja je teško otkriti, a posljedica je male udaljenosti od riječnog korita. Ispod nadzemnog dijela nasipa nalazi se pokrovni sloj gline ispod kojeg su vrlo propusni slojevi pijeska ili šljunka. Kod visokih vodostaja rijeke tlak vode iznosi pijesak uslijed kojeg dolazi do slijeganja nasipa i velikih deformacija, a nakon ulegnuća krune rušenje nasipa je brzi proces. Osim proloma nasipa kod Rajevog Sela i Račinovaca, na duljini nasipa od oko 50 kilometara uočena su oštećenja. Pored toga vodostaj rijeke Save bio je jedan metar viši od stogodišnjeg prosjeka, odnosno visoki vodostaj u svibnju je bio daleko iznad normativnih hidrauličnih opterećenja prema kojima je nasip izgrađen i obnovljen. Vodostaj rijeke Save nije dosegao vrh nasipa i nije bilo prelijevanja, a proboj se dogodio iznenada. Zaključak je stručnog povjerenstva da je glavni uzrok sloma nasipa ekstremno visoki vodostaj koji je uzrokovao hidraulični slom podtla ispod nasipa, nakon kojeg je slijedila interna erozija (cjevovod) uslijed vrlo raznolikog tla na navedenim mjestima.

Prema naprijed navedenom sadržaju kaznenih prijava protiv nepoznatih fizičkih i pravnih osoba te se osobe terete za počinjenje kaznenih djela protiv opće sigurnosti te protiv službene dužnosti.

Teško kazneno djelo protiv opće sigurnosti iz čl. 222. st. 1. i. 2. KZ/11 u vezi s čl. 215. st. 1. KZ/11 čini onaj tko kakvom općeopasnom radnjom ili općeopasnim sredstvom izazove opasnost za živote ili tijela ljudi ili za imovinu većeg opsega, a tim je prouzročena smrt jedne ili više osoba te imovinska šteta velikih razmjera.

Kazneno djelo zlouporabe položaja i ovlasti iz čl. 291. st. 1 i 2. KZ/11 čini službena ili odgovorna osoba koja iskoristi svoj položaj ili ovlast, prekorači granice svoje ovlasti ili ne obavi dužnost pa time sebi ili drugoj osobi pribavi znatnu imovinsku korist ili prouzroči znatnu štetu.

Analizom prikupljene materijalne dokumentacije i obavljenih obavijesnih razgovora proizlazi da niti jedna osoba svojim radnjama ili propustima nije ostvarila bitna obilježja prijavljenih kaznenih djela.

Naime, provedenim izvidima utvrđeno je da su prilikom rekonstrukcije lijevoobalnog savskog nasipa svi radovi izvedeni u skladu s pravilima struke. Iz analize sveukupne materijalne dokumentacije proizlazi da je 2011. godine kod Rajevog Sela obavljena rekonstrukcija lijevoobalnog savskog nasipa njegovim proširenjem, nadvišenjem i premještanjem trase. Rekonstrukcija je dovršena na svih 67,72 km, tako da je kota krune nasipa izvedena na 1,20 m iznad 100-godišnjih velikih voda te nisu utvrđeni propusti u vezi s količinom i kakvoćom ugrađenog materijala u nasipe. Također je analizom relevantne dokumentacije utvrđeno da nije bilo nelegalne eksploatacije šljunaka i pijesaka iz korita rijeke Save, a deponij u području tzv. inundacije nalazio se na prevelikoj udaljenosti od mjesta puknuća nasipa kod Rajevog Sela i ne može se dovesti u uzročno – posljedičnu vezu s probojem nasipa. Provedenim izvidima otklonjena je sumnja da bi savski nasip kod Rajevog sela i Račinovaca bio namjerno srušen.

Tijekom svibnja 2014. godine, a osobito u tjednu od 12. do 17. svibnja, obilne oborine premašile su sve rekorde otkad postoje mjerenja vodostaja lijevih i desnih savskih pritoka. Porastom vodostaja rijeke Save postupno su proglašavane odgovarajuće mjere obrane od poplava, a na velikom broju dionica proglašen je najviši stupanj mjera obrane od poplava.

Djelatnici Vodoprivrede Vinkovci d.d. obavljali su redovne poslove održavanja nasipa sukladno zaključenom ugovoru i planu izvršenja, a košnja nasipa predviđena za svibanj nije obavljena upravo zbog velikih kiša tijekom travnja i svibnja, dakle iz objektivnih razloga i nije u vezi s puknućem nasipa. Izvidima nije utvrđeno da bi na nasipu postojala oštećenja od životinja ili bušenja nasipa koja nisu bila sanirana. Prilikom proglašenja mjera obrane od poplava odgovorne osoba poduzele su sve aktivnosti i mjere propisane Državnim planom obrane od poplava, Provedbenim planom obrane od poplava i Zakonom o vodama. Suprotno navodima kaznene prijave da odgovorne osobe nisu obavljale poslove za koje su bile zadužene, tijekom izvida utvrđeno je da su upravo ophodari na nasipu uočili ulegnuće krune nasipa kod crpne stanice Teča koje je i sanirano, a da je tijekom sanacije navedenog ulegnuća dojavljeno ulegnuće na udaljenosti 300-400 metara od prvog. Na sanaciji ulegnuća kod Račinovaca sudjelovalo je oko 300 osoba, predstavnika Hrvatskih voda, društva Vodoprivreda Vinkovci d.d, ronilaca, mještana i drugih. Izvođenje navedene sanacije također ukazuje da neizgrađenost servisnog puta na navedenoj dionici zbog miniranosti terena i neriješenih imovinskopravnih odnosa, dakle iz objektivnih razloga, nije u uzročno – posljedičnoj vezi s puknućem nasipa. Naime, nasipu je pristup bio moguć drugim pravcima, što je i očigledno jer je prvo oštećenje sanirano podbijanjem drvenih pilota, a na mjestu drugog oštećenja je pokušana sanacija, ali iz objektivnih razloga nije uspjela. Prilikom obilaska nasipa kod Rajevog Sela nisu bila uočena oštećenja, a jednako su iskazali i mještani koji su se nalazili na nasipu neposredno prije samog puknuća.

Iz provedenih izvida slijedi da je do puknuća nasipa došlo zbog iznimno visokih voda rijeke Save, nezabilježenih unazad sto godina i daleko iznad normativnih hidrauličnih opterećenja za koje je nasip građen, a procjena je stručnjaka međunarodnog povjerenstva da se povrat ovakvog vodostaja može očekivati za 850 do 900 godina. Ovako visok vodostaj uzrokovao je hidraulični slom tla ispod nasipa koje je na pojedinim mjestima vrlo raznoliko, a što nije bilo moguće uočiti uobičajenim postupkom istražnih radova jer se pojavljuje na

pojedininim mjestima, a ne duž cijele trase. Na navedeni uzrok pucanja nasipa upućuje i činjenica da nije došlo do prelijevanja vode preko nasipa, već ulegnuća i tonjenja nasipa, nakon čega su sukladno uočenim oštećenjima poduzete sve mjere koje su objektivno bile izvedive.

Posljedice opisanih ekstremnih i nenadanih prirodnih događaja u vezi s katastrofalnim poplavama na području županijske Posavine u svibnju 2014. ne mogu se pripisati krivnji nijedne poznate ili nepoznate osobe.

Slijedom svega navedenog, može se zaključiti da provedenim izvidima nije utvrđeno postojanje osnovane sumnje da bi u radnjama bilo koje osobe bila ostvarena obilježja prijavljenih kaznenih djela, a ni bilo kojeg drugog kaznenog djela za koje se progon poduzima po službenoj dužnosti te je stoga odlučeno kao u izreci ovoga rješenja.

ZAMJENIK ŽUPANIJSKOG DRŽAVNOG ODVJETNIKA

Katica Martić

Dostaviti:

- opunomoćenik Dražen Štivić, odvjetnik iz Županje, Veliki kraj 54 za oštećenike po punomoći
- Kazimir Lončarević, Osijek, K. A. Stepinca 7
- Dragica Lučić, Zagreb, Lonjska 11
- web - stranica Državnog odvjetništva Republike Hrvatske